

คำวินิจฉัยของ นายชัยอนันต์ สมุทวณิช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๒-๔๓/๒๕๕๒

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลจังหวัดสีกี้วส่งข้อโต้แย้งตามคำร้องขอของจำเลย (นายสุชาติ อำนวยมงคลพร) ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ต่างเป็นโจทก์ในคดีแพ่งยื่นฟ้องผู้ร้องเป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดสีกี้ว สรุปคำร้องแต่ละคำร้องได้ความว่า

๑) บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้อง นายสุชาติ อำนวยมงคลพร ที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ร้อง นางภักวดี ทองสะอาด ที่ ๒ นางสาวเนรัญชลา อุทัง ที่ ๓ เป็นจำเลย ข้อหา ตัวสัญญาใช้เงิน จำนอง โดยให้จำเลยทั้งสามร่วมกันและหรือแทนกันชำระหนี้แก่โจทก์ จำนวน ๓,๔๕๓,๑๕๑.๘๐ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี ของต้นเงิน จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระหนี้ให้แก่โจทก์เสร็จสิ้น เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๘๐/๒๕๕๑

๒) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้อง นายสุชาติ อำนวยมงคลพร เป็นจำเลย ซึ่งเป็นผู้ร้อง ข้อหา สัญญาเบิกเงินเกินบัญชี จำนอง โดยให้จำเลยชำระเงิน จำนวน ๑๗,๓๖๓,๗๗๕.๐๗ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕.๒๕ ต่อปี จากต้นเงิน ๑๖,๘๓๔,๑๕๓.๘๐ บาท นับถัดจากวันฟ้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๘๘๘/๒๕๕๐

ผู้ร้องทั้งสองคำร้อง ซึ่งเป็นจำเลยให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ โดยเฉพาะประเด็นการคิดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดนั้น จำเลยเห็นว่า การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยเกินอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยอาศัยประกาศบริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสูงสุดที่บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) อาจเรียกจากลูกค้าได้ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๕ ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ โดยอาศัยพระราชบัญญัติ

ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ย่อมเป็นการมิชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ทั้งนี้ เพราะ (๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน.....” (๒) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๕ บัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี” (๓) พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “บุคคลใด (ก) ให้บุคคลอื่นยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้.....บุคคลนั้นมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต้องระวางโทษ.....” จากบทบัญญัติตาม (๑) (๒) และ (๓) บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกัน จำเลยหรือประชาชนทั่วไป ต่างก็เป็นบุคคลตามกฎหมาย โจทก์หรือสถาบันการเงินต่างก็เป็นบุคคลตามกฎหมายเช่นเดียวกัน จำเลยหรือบุคคลต่างๆ ไปนั้นเป็นบุคคลโดยธรรมชาติ โจทก์หรือสถาบันการเงินหาใช่เป็นบุคคลโดยธรรมชาติหรือเป็นบุคคลที่แท้จริงแต่ประการใดไม่ โดยหลักแห่งธรรมชาติหรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โจทก์หรือสถาบันการเงิน ย่อมไม่อาจมีสิทธิเหนือบุคคลโดยธรรมชาติหรือบุคคลที่แท้จริงได้ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคมจะกระทำมิได้ ดังนี้ กฎหมายใดก็ดี ประกาศโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายใดก็ดี ที่ทำให้บุคคลได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายไม่เท่าเทียมกันแล้ว ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ จำเลยทั้งสองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลจังหวัดสกี๊วส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕

เมื่อได้พิจารณาคำร้องทั้งสองคำร้องแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยอย่างเดียวกัน จึงให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า

๑. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ฉบับประกาศ ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และประกาศบริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสูงสุดที่บริษัทจะเรียกเก็บได้ ฉบับประกาศ ณ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๕ จะขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี จะขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ทั้งสองประเด็นดังกล่าวข้างต้นนี้ข้าพเจ้าเคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยส่วนตนที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ และที่ ๕/ ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒ ไว้แล้วว่า

ประเด็นที่หนึ่ง แม้คำสั่งที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายของธนาคารแห่งประเทศไทยจะเรียกว่า “ประกาศ” ก็ตาม แต่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยอันเป็นธนาคารกลางย่อมมีผลบังคับ เพราะออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติ จึงเป็นส่วนหนึ่งของบทบัญญัติของกฎหมาย มีประกาศและใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยปกติแล้ว ประกาศหรือกฎ จะต้องอยู่ภายในขอบเขตของอำนาจที่ได้รับมอบหมาย ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณีนี้ก็อยู่ภายในขอบเขตของอำนาจที่ได้รับมอบหมายและมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย แต่ปัญหาที่มีอยู่คือ การที่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบทบัญญัติของกฎหมาย อันมีผลใช้บังคับนี้ เป็นการโอนถ่ายอำนาจที่กฎหมายหลักให้ไว้แก่องค์กรมหาชนของรัฐไปยังองค์กรเอกชน ซึ่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยไม่มีอำนาจและไม่สามารถมอบอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ต่อไปยังองค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นได้

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี มีฐานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายและขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นายชัยอนันต์ สมุทวณิช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ